

MODIFICAREA LEGEI CORPULUI TECNIC

DE

ION IONESCU

INGINER-ŞEF

Profesor la Şcoala de Poduri şi Şosele

(Urmare dela pag. 334)

În numărul trecut m'am ocupat de prima inovaţiune a proiectului de lege depus la 29 Februarie 1912. Voi examina acum mai pe scurt celelalte idei noi coprinse într'insul, intru cit nici Expunerea de motive nu insistă mult pentru susţinerea lor.

II. Repartizarea locurilor vacante din cadrul ordinar proporţional cu numărul inginerilor din fiecare grupă şi locuri vacante după voie la cadrul detaşat. La aceasta revine al doilea principiu nou al proiectului de lege, principiu dublu, de oare ce nu se aplică peste tot la fel. Actualmente, la începutul fiecărui an, Ministrul de Lucrări publice fixează Consiliului de Inspectori cîţi ingineri trebuie să pună pe tablourile de înaintare la fiecare grad şi clasă, indiferent de unde ar fi acei ingineri. Cu această stare de lucruri nu se mai împacă inspiratorii proiectului de lege. Ei cer ca Ministrul Lucrărilor publice să nu se mai amestice la fixarea locurilor vacante din cadrul detaşat iar la cadrul ordinar să dea la fiecare corpuleţ tehnic un număr de locuri vacante, proporţional cu numărul total al inginerilor din acea grupă.

Aseastă inovaţie este mai întiiu în contradicţie cu primul principiu, de care ne am ocupat în numărul trecut, adică al separării corpului tehnic în corpuleţe. Pentru ca să se ajungă la acea separare, s'a dat fel de fel de argumente, s'a invocat chiar memoria morţilor, pentru ca să se arate în fine că inginerii din cele trei grupe mari independente sunt cu totul incomparabili unii cu alţii! Între altele, expunerea de motive cere pe faţă «*modificarea modului*

de clasificare și de avansare în sensul ca judecata valorii inginerilor și avansării lor să nu se facă de cît între inginerii care pot fi comparabili prin lucrările ce execută, pentru serviciile care aduc și pentru calitățile ce li se cer».

După ce dar se pretinde separatism complet între cele trei grupe de ingineri, vine principiul al doilea după care nu se poate da locuri vacante la o grupă de cît o dată cu anumite numere de vacanțe la celelalte grupe, independent dacă la acele grupe sunt ingineri de înaintat, sau dacă cei care au vechimea merită să fie înaintați! Înaintarea unui inginer din o grupă va fi dar funcțiune de înaintarea altora din alte grupe, și atunci, cum rămîne cu principiul separatismului! Dacă în același grad, și în aceeași zi, nu se pot înainta de cît ingineri din toate grupele, nu reese că există oare care comparabilitate, oare care asemănare în valoarea tehnică, sau în serviciile aduse de dîșii? Dacă pe aceeași zi se înaintează oficeri din toate armele, nu rezultă că ei sunt comparabili ca merit și activitate militară? Cui i-ar trăsni prin gînd să susție că să nu se înainteze un maior în geniu de cît dacă se fac 100, de exemplu, în infanterie, de oare ce cele două arme sunt un total incomparabile una cu alta!

Dacă corpulețele tehnice sunt incomparabile. de ce nu s'a lăsat libere cu totul unul de altul, ast-fel în cît să se înainteze ori cîți va vrea Ministrul în fiecare din ele? E probabil că s'a luat această măsură ca să dispară una din nedreptățile pe care le făcea pînă acum Consiliul inspectorilor, și pentru ca nu cumva să facă aceleași nedreptăți miniștrii, de aci înainte.

În această ipoteză reese scopul urmărit de inițiatorii proiectului de lege prin introducerea principiului proporționalității. Am arătat în numărul trecut că dîșii au convingerea că existau servicii favorizate pentru înaintare, și atunci și-au zis că s'ar putea ca de aci înainte să favorizeze miniștrii unele grupe în dauna altora.

S'ar putea ca un ministru să ție ca țara să aibă șosele multe și bune și atunci ca să atragă la muncă pe ingineri depinzînd de Minister, și pe cei buni din altă parte, să le dea avansări mai multe acolo ca pretutindeni; altui ministru i'ar putea plăcea mai mult căile de comunicație pe apă, altuia căile ferate. Și atunci s'ar putea vedea iarăși grupe de ingineri favorizați, iar alții rămînînd pe loc cu anii! De aceea inspiratorii proiectului de lege au inventat legea proporționalității! Cu dînsa s'a dus ori ce nedreptate, s'a

duș influența directorilor, inspectorilor generali, arbitrarul ministru-
lui, etc ! Mai mult încă, unii directori vor trebui să insiste pe lângă
miniștri ca să înainteze mai mulți din altă direcțiune, dacă vrea
să i se înainteze unul, doi, dela dînsul, căci așa cere legea pro-
porționalității ! Ast-fel de exemplu, nu se va mai putea înainta nici
un inginer șef clasa I la direcția porturilor de cît dacă se creiază
7 locuri vacante analoage la căile ferate, căci raportul între numă-
rul inginerilor din aceste două direcțiuni este aproape 1 : 7. De si-
gur, că dacă autorul legii corpului tehnic se gîdea de la început
la principiu proporționalității nu erea să existe atîți ingineri șefi în
direcțiunea porturilor cîți sunt acuma, căci, după cum am arătat,
inspiratorii proiectului de lege cred că acolo se înaintează la mi-
nimum de stagiu !

Să ne satisfacem acum o curiozitate, anume să vedem cum
stăm azi cu repartizarea gradelor și claselor de ingineri la minister,
la căile ferate și la porturi, și cum am sta dacă un ministru ar
face *tabula rasa* cu « *tarca actuală de lucruri* » și ar distribui locurile
după principiu proporționalității. În anuarul din 1911 1912 avem
următoarea repartizare :

	La minister	La căile ferate	La porturi	TOTAL
Ing. inspec. gen. cl. I	4	5	3	12
" " " " " II	7	9	2	18
" șef cl. I	6	28	3	37
" " " II	8	24	3	35
" ord. " I	20	40	12	72
" " " II	21	76	9	106
" " " III	10	53	3	66
" stagiari.	1	7	0	8
Total . . .	76	242	36	354

Coeficienți de repartizare proporțională ar fi fost :

Pentru minister $76 : 354 = 0,22.$

» căile ferate $242 : 354 = 0,68.$

» porturi $36 : 354 = 0,10.$

Să aplicăm acești coeficienți la numerele din ultima coloană și avem tabloul următor :

GRADELE	La Minister	La căi ferate	La Porturi	TOTAL
Ing. inspec. gen. cl. I	2,6	8,2	1,2	12
" " " " " " " " " " II	4,0	12,2	1,8	18
" " șefi " cl. I	8,1	25,2	3,7	37
" " " " " " " " " " II	7,7	23,8	3,5	35
" " ord. " I	15,8	49,0	7,2	72
" " " " " " " " " " II	23,3	72,1	10,6	106
" " " " " " " " " " III	14,5	44,9	6,6	66
" " stagiaari.	1,8	5,4	0,8	8
Total .	77,8	240,8	35,4	354

Totalurile din acest tablou diferă puțin de cele din tabloul precedent din cauză că nu s'a luat de cit două zecimale la stabilirea coeficienților de proporționalitate.

Să comparăm acum aceste tablouri, căci de aci va trebui să iasă la iveală toate nedreptățile.

La gradul de inspectori general căile ferate au mai puțini de cit le-ar fi dat legea proporționalității, dar aci vina nu este a Consiliului de inspectori ; înaintările la acest grad se fac de către ministru. De alt-fel, de acest grad nu s'au preocupat nici inspiratorii proiectului de lege, căci nu se prevede nimic nou pentru modul de înaintare la acest grad. Tot cum a fost mai înainte, va rămîne și de aci înainte ! Reese dar că la acest grad nu s'au făcut nedreptăți pentru inspiratorii proiectului de lege, sau că ei nu s'au preocupat de dînsul, ca fiind prea depărtat de dîșșii !

La gradul de ingineri șefi sunt mai puțini, de cit cere legea proporționalității, la porturi, unde lipsesc 0,7 ingineri șefi clasa I și 0,5 ingineri șefi clasa II. Lipsesc de asemenea 2,1 ingineri șefi clasa I la minister. La căile ferate sunt în plus.

La inginerii ordinari clasa III și la stagiaari nu încap comparațiune, căci acestea sunt gradele cu care intră inginerii în corp ; numai foarte puțini stagiaari se înaintează anual de consiliul inspectorilor generali. La aceste grade vor fi mai mulți acolo unde se cere pe fie-care an mai mulți, unde se ia pe ori-cine se prezintă

cu diploma sau certificatul de inginer. La inginerii stagieri primul tablou arată o nedreptate strigătoare! Raportul între numărul acestor ingineri la minister și la căile ferate față de cei ce sunt în direcțiunea porturilor este infinit de mare! Și pentru această nedreptate vina este a fostului director al porturilor, care nu ținea să aibă ingineri stagieri, și care avea atât de mare influență în cît să-și poată realiza această idee, contrară principiului proporționalității!

La inginerii ordinari clasa I sunt mai puțini 9 la căile ferate, fiind în plus la minister și la porturi, pe cînd la clasa II sunt 4,9 mai mulți la căile ferate și mai puțini la celelalte grupe.

Iată dar la ce se reduce toate diferențele între starea actuală de lucruri și starea ideală pe care o visează inspiratorii proiectului de lege! Iată la ce revin toate marile nedreptăți făcute de consiliul inspectorilor generali! Iată la ce se reduce marea influență a fostului director al serviciului porturilor! Intr'un singur grad sunt 4,8 ingineri mai mult de cît cere proiectul de lege, și aceasta ținînd seamă că mulți ingineri din acea direcție au trecut de la căile ferate cu grade mai mari ca ordinar clasa III și că acolo nu există ingineri stagieri! Unde sunt marile neajunsuri de la căile ferate, de care vorbește expunerea de motive! Că acolo sunt mai mulți ingineri șefi de cît cere legea proporționalității? Că lipsesc 9 ingineri ordinari clasa I sau că sunt 4,9 ordinari a doua mai mult! Pentru ast-fel de rezultate să se ceară schimbarea unei legi organice, prin inițiativă parlamentară! În fața unor ast-fel de rezultate inspiratorii proiectului de lege ar trebui să se gîndească serios la cuvintele: *«peira ta prin tine, Israele»!*

Aș putea să mă opresc aci cu chestiunea proporționalității, dar, după cum în matematică se găsește util să se dea mai multe demonstrațiuni pentru a arăta un adevăr, tot așa voi mai da aci și alte motive contra legii proporționalității, și anume voi proceda prin reducere la absurd.

După principiul proporționalității urmează dar ca să înainteze mai mulți, foarte mulți, acolo unde sunt mulți, și puțini sau chiar nici unul, acolo unde sunt puțini. Am arătat în numărul trecut că acolo unde sunt mulți, sunt proporțional mai puțin meritoși. Deci, unde sunt mai puțin meritoși, să se înainteze mai mulți din cei nemeritoși! Așa pare că rezultă!

Să luăm cîteva exemple numerice. Dacă ministrul dă 10 locuri vacante la gradul de inginer ordinar clasa I, atunci din ele re-

vin 2 la minister, 7 la căile ferate și 1 la porturi, căci așa cere legea proporționalității! Ce se întâmplă dacă nu se pot da 10 locuri vacante, sau dacă cadrul este complectat și ministru nu vrea să-l mărească! Atunci s'a dus înaintările în direcția porturilor, și chiar la minister, dacă nu sunt nici 5 locuri vacante! În asemenea cazuri legea proporționalității ar cere să se înainteze porțiuni de ingineri; dar care ministru ar admite să se înainteze ingineri neîntregi! Dacă un șef de promoțiune dela Școala de poduri și șosele s'ar duce la portul Constanța iar colegul său care a stat 8—11 ani în școală, s'ar duce la căile ferate, acesta ar înainta repede, ar merge cu drumul de fer, pe când șeful promoțiunii lui ar trebui să aștepte un vînt favorabil, pentru ca corabia lui tehnică să poată merge ceva înainte! A orbit el pe camarazii săi patru ani cu galoanele de elev inginer sergent, dar acum a pățit-o cu legea proporționalității!

Ce se face apoi cu fracțiunile de inginer care se pierd din an în an? De ce nu s'au milostivit inspiratorii proiectului de lege ca ele să se adune spre a nu se pierde drepturile unei grupe față de altele? Căci ce fel de proporționalitate mai există dacă în o grupă se avansează neconținut iar în alta nici odată! Și nu de altceva, dar, tot pentru binele lor, căci este posibil ca unii din inginerii dela grupele mici să nu se împace cu sistemul de logică al inspiratorilor proiectului de lege și să nu-i opună logica matematică, pe care poate că nu a uitat-o cu totul! Cu această logică, care este inflexibilă la patimile omenești, se poate să iasă lucrurile cu totul altfel decît se așteptă acei inițiatori! Ce ar zice dinșii cînd unul din grupele mici s'ar duce la ministru și i-ar spune, că nu poate înainta nici unul din o grupă, dacă nu înaintează în toate, fără să calce legea proporționalității! Căci iată ce spune matematica. Fie 0 numărul locurilor vacante la porturi, x la căile ferate, y la minister; în total $(x + y + 0)$ locuri. După legea proporționalității avem ecuațiile:

$$x = 0,22(x + y + 0),$$

$$y = 0,68(x + y + 0),$$

$$0 = 0,10(x + y + 0),$$

Din ultima scoatem $x + y = 0$, care dă $x = 0$, $y = 0$. Cu alte cuvinte «*toți la anul*»!

Iată unde duce legea proporționalității! Ea s'a făcut de sigur pentru ca inginerii să înainteze mai repede și cînd colo duce la concluzia că nu se poate face nici o avansare decît dacă sunt cel

puțin 10 locuri la un grad! Și aceasta ca consecință a independenței înaintărilor în cele trei grupe!!

Să trecem acum la cadrul detașat. Acolo legea proporționalității nu mai este valabilă. În cadrul ordinar avem aface cu trei corpuri omogene (!) la care o lege ca a lui *Hooke* își are rostul, dar în cadrul detașat, lipsit cu totul de omogenitate, legea proporționalității nu mai merge, acolo trebuie o lege *potențială*, o lege care să dea putințe de a înainta ori cui va vrea! Acolo trebuie să meargă lucrurile mai ușor, mai repede, fără calcule lungi și obositoare, ci «*potrivit cu trebuințele diverselor administrațiuni și cu locurile ce sunt disponibile în bugetele respective*». Acolo nu sunt nici consilii, nici vacanțe fixate sau impuse de ministru în contra voinței administrațiilor sau a locurilor vacante! Ministrul de lucrări publice devine înregistratorul dorințelor șefilor administrațiilor detașate! El nu trebuie să se preocupe dacă cei propuși pentru înaintare sunt sau mai vechi și mai meritoși ca inginerii din departamentul său, sau că i se cere să se înainteze pe cei ce au plecat la cadrul detașat pentru nepricepere sau neglijențe în serviciile ce aveau înainte în cadrul ordinar! Lui i se cere să înainteze și trebuie să se conformeze acelei cerințe! Tablourile de vechime la cadrul detașat trebuiesc făcute și dînsele pe administrațiuni, așa în cit la o comună cu un singur inginer el va fi totdeauna primul la alegere!

Primul regulament al corpului tehnic cerea tablouri separate de înaintare pentru cadrul ordinar și cel detașat și de aci au eșit multe anomalii. Primul la alegere din cadrul detașat la alegere putea fi inferior ca merit chiar celor nepuși pe tablou la cadrul ordinar; cel mai vechiu din cadrul detașat putea fi mai nou ca toți cei cu vechimea împlinită în cadrul ordinar. La cadrul ordinar numărul locurilor era limitat; într'un an nu au fost decît două, la ingineri clasa I, pe cînd la cadrul detașat numărul locurilor era nelimitat. Din această cauză, cînd unii simțeau că nu au să poată înainta în cadrul ordinar treceau provizoriu în cadrul detașat, revenind în urmă cu grad mai înalt în cadrul ordinar. S'a simțit atunci un vînt bătînd către cadrul detașat, și cum din cadrul ordinar ceruse mulți ingineri meritoși să treacă acolo, s'a atras atențiunea d-lui *D. Sturdza* asupra acestor anomalii, și atunci D-sa a complectat pe autorul legii corpului tehnic, modificînd regulamentul așa ca un inginer din cadrul detașat să nu poată înainta la alegere mai de vreme ca altul mai meritos din cadrul ordinar, nici ca cei noi din cadrul detașat,

să fie înaintați la vechime înaintea celor mai vechi din cadrul ordinar, și reciproc. De atunci, în anuarul ministerului lucrărilor publice se găsește așa zisul «cadrul combinat» pentru inginerii ordinari clasa III și a II, în care se trec toți inginerii din corp după vechimea lor în grade. Dezechilibrul dintre cadrul detașat și cel ordinar a dispărut cu modul acesta, lucru care nu a convenit multor ingineri din cadrul detașat. Nemulțumirii acestora se datorește ideea din proiectul de lege ca ministrul de lucrări publice să nu se mai amestece la înaintarea lor, ci numai să-i înscrie în corp după cererile primarilor, etc. Dezechilibrarea ce se cere acuma ar fi și mai mare, căci nu se mai admite nici trecerea inginerilor propuși pe la consiliul inspectorilor generali! Și dacă anomaliile dinainte s'au putut distruge prin asimilarea completă a condițiilor de înaintare în cele două cadre, noua măsură nu s'ar putea distruge decât prin eliminarea inginerilor detașați din corpul tehnic. Această eliminare ar conveni inginerilor meritoși din cadrul detașat, căci de multe ori lor li s'a dat mai puțin decât onorariile funcțiunii cari o ocupau, pe când nu ar conveni de loc celorlalți care cer înaintarea numai pentru că li s'a împlinit vechimea în corpul tehnic! Și acesta este motivul pentru care detașații, cu toate nedreptățile ce le-au suferit prin legea corpului tehnic, «nelogică și vițioasă» nu se îndură să se despartă de dinsa! Unde mai pui apoi, că este posibil ca une ori un primar ar putea zice că lui îi trebuie architect la comuună, iar nu inginer; că un ministru de finance ar putea spune că lui nu-i trebuie ingineri inspectori financiari, etc., și atunci ce se fac aceștia fără grad!

Cît timp condițiile de recrutare și înaintare în cele două cadre sunt identice, un inginer poate trece ori cînd din o parte în alta, fără să dea loc la nemulțumiri prea mari. Zic prea mari, pentru că nemulțumiri mici, și uneori chiar măricele, se ivesc totdeauna, cînd un inginer vine cu un grad mai mare în un serviciu deasupra altora mai vechi și mai mici în grad, din același serviciu, căci li se închide un loc, li se aduce un concurent. Dar ce are să fie cînd s'ar aplica principiul din proiectul de lege! Ce armonie are să domnească între inginerul care a venit din cadrul detașat ca inginer șef, în un serviciu în care colegii lui de școală poate că nu au atins nici gradul de ordinar clasa I, din cauza numărului mic de locuri vacante în cadrul ordinar față de numărul nelimitat din cadrul detașat! Ce de mișcări, ce de combinațiuni, ce de intrigi nu au să se facă ca unul să poată doborî pe altul! Cîtă zarvă nu este a-

cum la căile ferate că s'a adus un inginer dela o comună în o funcție pe care alții o visează de ani întregi, dar ce are să fie atunci !

Dar după inconvenientele acestui sistem dublu de înaintare cu iuțeli diferite, pare că și-au dat seama și inspiratorii proiectului de lege, de oare-ce au căutat să pună o stavilă, care nu exista pînă acum, la trecerea din cadrul detașat în cadrul ordinar, și despre care voi vorbi la No. V.

Din cele ce am spus pînă aci reese că principiul proporționalității și neaplicarea lui la cadrul detașat nu sunt măsuri care să aducă mulțumirea generală pe care o visează inspiratorii proiectului de lege, și printre cei mai nemulțumiți au să fie dinșii, căci, cu toate prevederile lor, au fost totuși foarte neprevăzători !! Dinșii impun ministrului să repartizeze locurile vacante, cer administrațiilor cadrelor detașate să-i propună, dar nu impun ministrului să-i înainteze, nu spun că ministrul este obligat să-i înainteze dacă sunt pe tablou și ce pedepse i se va aplica dacă nu va face acest lucru ! Din contră, i se lasă libertatea complectă de a lua pe ori-cine și ori cîți va voi din fie-care listișoară ! Poate să ia mulți de unde sunt puțini, și nici unul de unde sunt mulți, poate să ia să înainteze pe inginerul de la Huși și să nu ia pe nici unul de la București ; poate chiar să nu ia pe nici unul, cînd va vedea, sau i se va spune, ca să lase înaintările pentru la anul, căci atunci vin la rînd alții mai capabili sau care îndeplinesc alte condițiuni ! Și atunci ce ne facem cu legea proporționalității ! Ce ne facem cu fericirea întrevăzută la cadrele detașate ! Deziluzie și alt proiect de lege !

III. Aranjarea inginerilor pe tablourile de înaintare în ordine alfabetică După regulamentul corpului tehnic, inginerii se înscriu pe tabloul de alegere în ordinea meritului ce reese din discuțiile urmate în consiliul inspectorilor și din voturile ce se dau la fie-care caz în parte. Expunerea de motive ne spune că acest procedeu este *«cam contrariu legii»*, căci după el, clasificarea pe care o face Consiliul inspectorilor generali *«levine Sacro Sanct»*. Inspiratorii proiectului de lege nu se pot împăca cu această stare de lucruri ; ei vor ca acel tablou să se mai poată schimba pe ici pe colo, după necesitățile zilei și după nevoile lor, căci legea : *«la dreptul ministrului să ia din lista inspectorilor generali pe cine crede, fiindcă el face avansările»*. Să vedem dacă este așa.

Articolul 10 din lege spune că înaintările să se facă *«în baza*

unei liste prezentate de consiliu.». Cum, ori de câte ori se face o listă de persoane se obișnuiește să se scrie în ordinea alfabetică, de ce să nu se facă și lista de înaintare tot în această ordine, pentru ca ori-cine s'o uita pe ea să vadă repede dacă este sau nu o anumită persoană, și să nu se citească pe toți pînă să se dea de cel căutat? Așa ar fi dacă la articolul următor nu s'ar spune în lege: *«modul și condițiile propunerilor de înaintare precum și înscrierea pe tablou se vor determina prin regulamentul de aplicare al legii*». De aci reese că regulamentul trebuia să se ocupe de *înscrierea pe tablou*, că acea înscriere nu putea să rămînă arbitrară, adică alfabetică. Sunt unii care ar putea zice că această cerere se referă la caligrafia cu care trebuie scrisă lista, sau la culoarea cernelei, etc. Unii poate să zică că ar fi mai bine să se scrie după vechime, dar ce rost are vechimea la un tablou de alegere, care tocmai distruge efectele vechimei? Altul poate să zică că ar trebui trasă la sorți ordinea înscrierii, dar ce rost are soarta și norocul la persoane care au fost alese pe baza meritului și serviciilor aduse? Comisiunea care a elaborat primul regulament a raționat însă alt-fel și foarte simplu: pe o listă de alegere se pune cei aleși în ordinea în care au fost aleși, și a lăsat soarta să se pronunțe numai cînd se ivește cazul a doi ingineri de aceeași vechime, și cu același număr de voturi la alegere. Procedînd ast-fel un ministru care voește să se preocupe numai de bunul mers al corpului tehnic, poate să știe, uitîndu-se pe tablou, care inginer este considerat de consiliul inspectorilor generali ca mai meritos de cît ceilalți, și îl poate înainta în ordinea meritului. Că valoarea meritului este greu de apreciat perfect, este lucru adevărat, dar sunt cazuri cînd ea este isbitoare, și atunci, cum are să știe ministrul că cel ce începe cu Z este cel mai bun de pe tablou și cel ce începe cu A e cel care ar putea fi lăsat pentru la anul? Ne arătîndu-se acest lucru ministrului, nu s'ar face nedreptate? Cu lista alfabetică se pot face nedreptăți mari, care rees în mod clar dacă se uită cineva pe tablourile de înaintări din ultimi anii; atunci ar vedea la ce se ajunge cu înaintare după alfabet! Din școala de poduri și șosele a eșit un singur inginer, șef de promoțiune, cu A, pe cînd sunt șase cu S, în plus că e unul cu Z, altul cu Y, altul cu V și altul cu U!

Dar, chiar dacă tabloul trebuie făcut după ordinea meritului, nu rezultă că ministrul să respecteze acea ordine cînd face avansările, zic înspiratorii proiectului de lege! Să se dea voie ministrului

să ia pe cine vrea, pe cine crede, să-i ia pe dînsii de exemplu dacă ar fi puși pe la coada listei! Inșă atunci ce criteriu să ia ministrul la extragerea după listă? De sigur insistențele, recomandările, etc! Din nefericirea inspiratorilor proiectului de lege, mai înțtiiu fostul ministru de lucrări publice, *C. Stoicescu*, care a făcut primul regulament de aplicare a legii corpului tehnic, și care criticase legea ca opozant, pe motivul că are să puie pe ingineri supt tutela politică a ministrului de lucrări publice, a aprobat părerea comisiuni care a făcut regulamentul, ca înaintările să se facă în ordinea meritului iar nu după insistențe politice, și de atunci pînă azi toți miniștrii de lucrări publice au respectat această idee. Și acum vine «marea majoritate a corpului tehnic» să ceară îndepărtarea ei! Să ceară înscierea în ordinea alfabetică, pentru ca ministrul să nu mai știe cine este mai meritos ca altul!

Dacă ministru ar voi să înainteze deodată toată lista, nu ar fi nici un inconvenient, ba din contră poate ar fi mai avantajos ca chestiune de camaraderie inginerească, căci o clasificare dă loc totdeauna la susceptibilității. Sunt unii, care, cînd se vād sus puși, nu te mai poți apropia de ei, iar alții se cred umiliți cînd se vād pe la finele listei. Dar cînd nu se înaintează toți deodată, cum să-i scoată ministrul după lista alfabetică? De sigur ca la școală: ori de la cap, ori dela coadă, ori pe sārîte, ori după cum vin corespondenții să-i ceară să-i scoată! Probabil că inspiratorii proiectului de lege s'au gîndit că ordinea alfabetică să pretează mai bine la ultima soluțiune care îi poate face să fie scoși mai înainte, căci nu este o rațiune ca ei să prefere să iasă cei cu A mai curînd ca cei cu Z, sau vice-versa! Dar, nu se gîndesc că dacă corespondenții lor vor veni să-i scoată mai înainte, ceilalți nu o să reclame contra nedreptăților ce li se fac? Și atunci trecem dela o nedreptate la alta, mult mai intensă și cu consecințe mai serioase, căci elementele meritoase se vor desgusta de avîntul pentru muncă și de dragostea lor pentru știință și pentru prosperitatea tehnică a țării și vor face și ele ceiace fac și ceilalți; și o să poată face cu mai mult succes. Mulți vor părăsi serviciile statului, județelor sau comunelor, pentru a se duce în altă parte unde munca lor poate să profite streinilor mai mult decît Românilor. Azi, cînd elita științifică conduce instituțiunile tehnice și economice, cînd toate statele caută să-și creeze cîți mai mulți oameni de elită, cînd în Germania se discută chestiunea școlilor de elită, în care tinerii inteligenți și muncitori să nu fie nevoiți să meargă

odată cu toții și să stea cît trebuie să stea oricare în școală; cînd acolo se fac instituțiuni în care oamenilor de elită li se dă tot ce le trebuie, numai să se ocupe de știință, nu e de loc oportun ca noi să experimentăm în inginerie metoda insistențelor politice! Dacă la 1894, cînd s'a votat legea corpului tehnic, s'a găsit de toți oratorii că legea nu trebuie să amestece politica la inginerie, *a fortiori* trebuie să urmărim azi acest lucru, căci lupta dintre popoare este mult mai crîncenă ca atunci. Atunci d-l Sc. Vârnav a spus: «*Cerîndu-vă în numele inginerilor regularea situațiunii lor nu ne-am gîndit cîtuși de puțin că prin aceasta vom ajuta să i transformăm în agenți electorali; vom din potrivă ca inginerii acestei țări să nu mai fie lăsați la voia întîmplării, vom ca sa nu se mai producă ceiace adesea s'a întîmplat, ca după servicii îndelungate aduse statului sau altor administrațiuni, membrii corpului ingineresc să fie lăsați pe drumuri fie din capriciu, fie din orice altă cauză*».

Această idee trebuie să o urmărim și de aci înainte. Să nu ne luăm după inițiatorii proiectului de lege care s'au inspirat probabil dela ceiace se petrece în Franța, țară în care nu se fac legi «ne-logice și vicioase», și în care «*Le législateur*» spune d-l *Gustave le Bon* «*tel qu'il est étu aujourd'hui, constitue un véritable danger social parce que, dépourvu de caractère et ne songeant qu'à sa réélection, il obéit aux plus bas instincts de la multitude*».

Cu sistemul propus ministrul trebuie să înainteze pe cine i se cere; tot aparatul de consilii, de alegeri, de tablouri sunt inutile, sunt formalități fără nici o valoare intrinsecă, în cît nu vād de ce nu s'a dat cu totul în sarcina ministrului înaintările, rămînînd să consulte pe cine va crede de cuviință. Să presupunem de exemplu că la un grad și la o clasa sunt 15 ingineri care au vechimea în cadrul ordinar. Nu mai vorbesc de cadrul detașat, căci acesta nu are nici o restricțiune pentru înaintări. Ministrul va spune că acolo are 8 locuri vacante, și că prin urmare pe tablou trebuie să i se dea un număr îndoit, adică $16 > 15$. Deci toți vor figura pe tablou, și atunci se poate înainta oricine i se cere! Ceilalți pot rămîne pentru la anul! Dacă din contră, ar fi numai 5 locuri vacante, s'ar pune pe tablouri numai 10, și ar putea să nu fie puși cei 5 dela urmă. Atunci s'ar putea zice că proiectul de lege tot are oarecare eficacități, și prin urmare formalitățile acestea nu mai sunt inutile.

Așa ar fi dacă inspiratorii proiectului de lege nu s'ar fi gîndiți și la acest caz. Ei au prevăzut că ministrul poate shimba oricînd ca-

drele și efectivele prin decret regal; îl poate mări cînd i se cere de a-
vansat, îl poate restrînge cînd nu voește să înainteze decît pe a-
nume ingineri, etc. Robinetul acesta va putea deci să funcționeze
după cerere, după nevoi politice, electorale, independent de adevă-
ratele interese ale corpului tehnic. Și odată gradul luat va veni
și funcția la cei cu legi speciale, căci nu se va putea să nu aprecieze
un director general pe un inginer a cărui faimă a ajuns pînă la
ministru!

Inspiratorii proiectului de lege mai pretind că dispoziția din
lege de a se pune pe tablou un număr îndoit decît numărul
locurilor vacante este pusă tot în favoarea lor, căci fiind mai mulți
aleși, pot fi mai ușor aleși și dinșii. Noi credeam pînă acum că acea
dispozițiune este pusă pentru a se împlini vacanțele ce s'ar ivi în
cursul anului prin moarte, demisiuni, retrageri la pensie, etc. Dar
și aci avem principiul maximului de avantaje, cu minimum de
cheltuială intelectuală!

Din cele ce am spus pînă aci se vede clar că principiul ordi-
nei alfabetică, nu este decît principiul ordinilor politice și electorale;
că introducerea lui este contrară ideilor fundamentale care a domi-
nat la alcătuirea legii corpului tehnic, și anume că inginerul să-și
vază de inginerie, iar nu de politică. Lupta celor ce nu se pot ridica
prin merite tehnice contra celor ce se pot ridica, se datorește acest
nou principiu *alfabetic* înscris în proiectul de lege.

IV. Modificarea cadrelor și efectivelor prin decret regal. Numărul inginerilor din fie-care grad și clasă au fost fixate
prin primul regulament de aplicare al legii, pe baza rapoartelor fixate
în legea corpului tehnic. Sa crezut multă vreme că ori ce altă mo-
dificare trebuia făcută numai prin o nouă lege; însă mai în urmă
s'a interpretat legea în sensul că se pot aduce modificări în ca-
dre prin schimbarea articolelor corespunzătoare din regulament.
Proiectul de lege depus la Cameră cere ca aceste modificări să
se facă prin decret regal, ceiaice nu schimbă întru nimic starea
actuală de lucruri, întru cit și regulamentul se poate modifica prin
decret regal. Probabil însă că inspiratorii proiectului de lege și au
zis că vre un viitor ministru ar putea interpreta iarăși legea cor-
pului tehnic în sensul că numai prin lege se pot modifica cadrele
și atunci iar stagaținune, iar lipsă de înaintări; pe cînd decretul re-
gal se poate face cu ușurință, după nevoie, chiar cînd Camerele
sunt închise!

Proiectul de lege mai cere însă în plus ca și rapoartele fixate de lege între grade și clase să se poată modifica prin decret regal, modificare care nu se poate face azi decât prin o lege. Până acum nu se putea spori numărul inginerilor șefi de cât dacă se sporea și al inginerilor ordinari; nu se putea spori numărul inspectorilor generali de cât în urma sporirii numărului inginerilor șefi. De aci înainte s'ar putea prin urmare spori ori cât numărul inspectorilor generali sau al inginerilor șefi fără a spori gradele inferioare, și aceasta fără votul Corpurilor legiuitoare!

Mai întâiu de toate, această inovațiune nu are nici o importanță practică, căci odată ce ministrul poate să schimbe cadrele prin decret regal, poate face ori cite locuri vacante la ori ce grad sau ori ce clasă. În o notă pe care am publicat-o în 1896 în acest Buletin, la pagina 100, am arătat că dacă E este efectivul total al corpului tehnic pentru cadrul ordinar, atunci am putea avea până la 0,04 E inspectori generali cl. I; 0,66 E inspectori generali clasa II; 0,2 ingineri șefi clasa I, 0,4 de clasa II; 0,22 ingineri ordinari clasa I; 0,33 E ingineri ordinari clasa II; și cel puțin 0,266 E ingineri ordinari clasa III. Legea corpului tehnic este destul de largă în această privință.

Astfel dacă s'ar fixa efectivul total la 1000 ingineri s'ar putea avea 40 inspectori generali clasa I sau 400 ingineri șefi clasa II: Și cine ar putea opri pe ministru să spue că Ministerul Lucrărilor Publice nu are să aibă nevoie, peste 10 20 ani, de acest număr de ingineri?

Dar acum se pune chestiunea: este bine să se lase cu totul la dispozițiunea ministrului schimbarea rapoartelor între grade și clase? Mai întâiu de toate faptul că nici autorul legii corpului tehnic nici foștii miniștri de lucrări publice, nu au voit să și ia asupra lor modificarea rapoartelor dintre grade și clase, este un indiciu puternic că toți și-au dat seamă că nu e bine că să se schimbe ori cînd, prin decret regal, acele rapoarte. Ce de cereri de locuri noi de inspectori, de ingineri șefi, nu au să vină cînd se va ști că ele pot fi create ori cînd de miniștri prin decret regal! Cîte locuri de generali nu s'ar cere cînd s'ar ști că ministrul de războiu le poate crea prin decrete regale! Cîte locuri la Curtea de casație nu s'ar cere ministrului de justitie cînd dînsul le ar putea înființa ori cînd prin decret regal!

Dar, nu numai cei ce au vechimea vor cere să li se deschiză

locuri noi, dar au să vină fel de fel de cereri pentru rectificări și complectări de vechime! Toți au să protesteze că au fost ținuți câte un an în plus la fiecare grad, din cauză că li se cere să aibă vechimea implinită când se propun la înaintare, iar nu când se avansează! Toți, care înainte de aplicarea legii, au fost admiși în corp ca elevi ingineri, au să ceară rectificare, întru cît legea a arătat că aveau dreptul, prin diplomele lor, la gradul de inginer ordinar clasa III! Toți care au intrat în funcțiuni sau au stat în ele, cu lefuri mai mici de cît le acorda legea și pentru care motiv nu au fost înscrși în corp, vor cere să li se repare nedreptatea ce li s'a făcut! Toți care au fost pe tablouri dar nelaintați din lipsă de fonduri sau locuri vacante neprevăzute, vor cere să le dea vechimea pierdută, căci nu e vina lor dacă Statul nu avut de unde-i plăti! Am auzit chiar pe un inginer că și el a pierdut un an din cauza Statului, de oare ce, pe cînd era în clasa III primară, din lipsă de învățator la Comuna unde învăța, a pierdut anul, pe cînd el, din propria sa vină, nu a pierdut nici un an în liceu nici în Școala de poduri și șosele! Alții vor cere ca cei care au anii de pensie, să iasă la pensie din corp iar nu din funcție!

Cerințele pentru locuri noi de ingineri șefi și inspectori generali au fost și sunt încă foarte intense la noi, și lucrul se datorește faptului că la noi corpul tehnic este încă tînăr; într'însul s'a introdus neconținut inginerii, făcă să iasă în aceeași măsură din gradele superioare, care lasă locuri vacante pentru înaintarea în toate gradele și clasele. Peste 5 — 10 ani se va stabili o mișcare mai normală prin înnoirea corpului tehnic? Dar ce ne facem pînă atunci, zic inspiratorii proiectului de lege? Nu ni se face nedreptate ținîndu-ne pe noi mai mult de cît au fost ținuți cei dinaintea noastră la același grad? Și dacă există nedreptate, ea nu se poate repara de cît prin creare de locuri, zic dinșii. Lumea însă nu zice astfel. Ea nu admite că dacă sunt mulți parlamentari care vor să fie miniștri să se creeze ministere; dacă sunt mulți doctori în științe să se creeze neconținut catedre universitare că dacă sunt mulți la curțile de apel care ar putea fi membri la curtea de casație să se facă locuri noi acolo; că dacă sunt mulți coloneli, care au vechimea, să se facă mereu locuri noi de generali, etc. Ea nu admite că dacă sunt mulți ingineri ordinari clasa I să se înainteze ingineri șefi și dacă sunt mulți ingineri șefi să se creeze locuri de inspectori generali. Ea zice: fiecare la rîndul, la

timpul și după meritele lui. Ea spune : ajunge 12 inspectori generali clasa I, cînd în Franța țara în care nu se fac legi vicioase și nelogice, nu sunt de cît 15 inspectori generali clasa I ; ajunge 18 inspectori generali clasa II cînd în Franța sunt 28 ; ea spune că rău s'a făcut de s'a sporit numărul de 10 și de 15 ce erea prevăzut la început, și cere să se revină la cea ce erea înainte. Ea nu și poate inchipui de ce la noi să fie 14 inspectori generali la căile ferate cînd la căile ferate ale statului francez numai directorul este inspector general, pe cînd subdirectori și șefii de servicii sunt ingineri șefi, după cum am arătat în numărul trecut ! Și nemulțumirile lumii au cam avut răsunetul, de oare ce, prin noua lege de exploatare a căilor ferate, un inginer azi nu mai poate atinge maximum de onorariu de cît cu zece ani mai tîrziu de cît permite legea corpului tehnic ! Și cu cît numărul inspectorilor generali va crește cu atît va crește și stagiul, sau li se vor micșora onorariile, sau se vor introduce grade noi, cum erea să se facă acum cîți-va ani.

Astfel stînd lucrurile, cu toate că mă găsesc în stagiul de inginer șef clasa I, nu mă pot uni cu părerea inspiratorilor proiectului de lege de a se spori ori cînd și ori cum gradele și clasele ; căci asemenea modificări nu pot sluji interesului general al corpului tehnic, ci unor interese particulare și momentane. În special, pentru gradul de inspector general, ar trebui revenit la numerele fixate la început, atunci cînd, prin retrageri sau demisiuni, se vor ivi locuri vacante. Miniștrii trebuie să dea toată atențiunea la înaintările în acest grad, căci de dînsa depinde prosperitatea serviciilor tehnice, selecțiunea inginerilor, prestigiul și renumele corpului tehnic român.

V. Trecerea din cadrul detașat în cel ordinar cu avizul consiliului tehnic. Am arătat că condițiunile de înaintare în cadrul detașat sunt prevăzute mai ușoare ca în cadrul ordinar, și că de acest lucru și-au dat seama inițiatorii proiectului de lege. Ei s'au temut ca nu vre'odată cadrul detașat să debordeze și să inunde cadrul ordinar cu ingineri șefi și inspectori generali, mai tineri și mai repede înaintați, ca foștii lor colegi de școală care s'au dus în cadrul ordinar. De aceea au pus un dig de protecțiune acestui din urmă cadru. Nimeni nu va putea trece în cadrul ordinar decît dacă i se va deschide vanele, de către consiliul tehnic superior care va da ministrului un aviz că nu este nici un pericol de a se aduce în cadrul ordinar inginerul ce solicită un loc.

Iată dar inspectorii generali dela ministerul lucrărilor publice chemați să se pronunțe asupra unui inginer din cadrul detașat!! Chemați să se pronunțe asupra admisibilității în cadrul ordinar a unui inginer șef sau inspector general, înaintat chiar de ministrul care cere avizul!! Chemați să se pronunțe asupra unuia pe care nu-l cunoaște, și de care nu a voit să auză de 10, 20 sau 30 ani.

Ce efect practic poate să aibă o asemenea dispozițiune? Ce aviz poate să dea Consiliul despre un inginer, despre care nu a auzit și despre care nu știe ce a făcut? Sunt administrațiuni care nu trimet nici un proiect la consiliul tehnic pentru cercetare, sau dacă le trimet și, consiliul nu le aprobă, le fac tot cum vreau ele. Pe ce bază se va pronunța atunci consiliul tehnic? Are să vrea inginerul să se supună unui examen! Și astfel fiind ce aviz se poate da? Să admită cererea, ar fi să se aducă în corp un inginer în un grad superior, când legea nu admite să fie primit în corp decât cu gradul de inginer ordinar clasa III, chiar pe primul inspector general din Franța, dacă ar vrea să vie să se naturalizeze în România! Să nu se admită cererea, ar fi să se aducă jignire unui om, despre care nu se știe dacă nu ar putea folosi în funcțiunea pe care o cere! Și atunci secretarul consiliului tehnic va trebui să se muncească mult pînă să găsească formula cu care să rezolve această chestiune adică pînă să redacteze un jurnal pe care, când îl va citi ministrul, să facă el ce-o vrea, pe răspunderea lui!

Dar se poate ca ministrul să detașeze pe un inginer la o lucrare în cadrul detașat, unde să nu poată sta. De ce să se ceară avizul consiliului tehnic pentru a-l aduce înapoi?

Măsura nu poate avea nici un rezultat practic, mai ales că ministrul poate cere avizul și fără să fie obligat prin lege, iar dacă trebuie să-l ceară în mod obligator, nu este ținut să-l aibă în vedere. Dispozițiunea este numai un paiu aruncat în ochii inginerilor din cadrul ordinar, pentru ca să nu vază marea diferență de condițiuni ce s'a pus în proiectul de lege pentru cele două cadre.

Concluziuni. Din cele spuse pînă aci reese că proiectul de lege urmărește tendințe politice iar nu nevoile corpului tehnic; prin el se caută să se contrabalanțeze aprecierile tehnice ale șefilor și directorilor, cu aprecieri de altă natură; prin el se caută desmembrarea actualului corp tehnic general; prin el inginerii cari nu pot

urca treptele cadrului ordinar își pregătesc refugii în cadrul detașat. El este rezultatul faptului că inspiratorii lui nu au pus în curent pe d-nii deputați care l'au semnat cu adevărata stare a corpului tehnic, ci cu starea lor pe loc ; le-au arătat exemple care nu se potrivesc la noi și i-au pus să dea miniștrilor de lucrări publice o sarcină și răspundere pe care dinșii pînă acum au lăsat o în sarcina inspectorilor generali.

În asemenea condițiuni modificările propuse nu pot avea nici aprobarea, nici simpatia inginerilor care își văd de inginerie, nici a miniștrilor care se ocupă de bunul mers al corpului tehnic și de renumele lui. «*Legile reformate nu creiază dreptul, din contră recunoașterea unor drepturi creiază reformele legilor*» spune H. Spencer. Cînd va fi nevoie de modificări, ele se vor da la lumina zilei, se vor cere de ingineri, de inspectori generali, de miniștri, iar nu se vor discuta pe ascuns în ședințe particulare sau pe servicii, unde ești chemat odată și gonit cînd nu vrei să gîndești cum ți se cere să iscălești, și cînd, în loc să se vadă numele celor ce cer modificarea, se vede scris «*corpul tehnic român*» sau «*marca majoritate a corpului tehnic*». În asemenea condițiuni, a spune chiar «*unanimitatea*» și tot nu este destul a convinge pe toți. Fără această convingere va exista totdeauna o «*mică minoritate*» destul de mare, care să lupte contra tendinței de excludere a treptelor corpului tehnic prin mijloace care nu pot contribui la înălțarea și renumele lui.

La acest renume nu se poate ajunge urmîndu-se în inginerie interese personale sau politice, ci îngrijind de interesele tehnice și economice ale României. La acestea numai trebuie să se gîndească miniștri cînd numesc inspectori generali, și aceștia cînd recrutează sau înaintează inginerii în serviciile tehnice ce le sunt încredințate. Nu prin recomandațiile alegătorilor și electorilor se poate recruta personalul tehnic capabil și muncitor. ci prin ale acelor care i-au format și i-au dirijat ; nu prin stăruințele legislatorilor se pot selecționa inginerii la înaintare, ci prin arătarea meritelor, activității și corectitudinii lor constatate de șefii și directorii de serviciu. Gloria corpului tehnic nu se va putea nici chiar menține la starea la care se găsește azi, și *a fortiori* nu se va mări, dacă intriga și patima politică va pătrunde într'însul. Pentru acea glorie este nevoie continuă de devotement pentru servicii, de muncă și știință inginerească. Numai grație acestora ingineri români au putut face marile lucrări tehnice ale țării noastre pînă acum ; numai prin ele se vor face și

lucrările mari ce rămân în sarcina viitorului; numai prin ele putem lupta contra acțiunii continue și amenințătoare a inginerii streine, ce se manifestă prin numeroșii agenți care furnică toată ziua prin serviciile tehnice după furnituri, lucrări și concesiunii.

Oamenii noștri de stat, oamenii noștri politici, trebuie să aibă neconținut în vedere acest pericol. După cum dl-șii au ajuns să și dea seama că ofițerii în activitate nu trebuie să facă politică, căci se poate periclita siguranța statului, tot așa trebuie să se convingă că inginerii, care sunt ofițerii campaniilor economice din timpuri de pace, nu pot face de odată și inginerie și politică, căci se poate periclita starea noastră economică. Și din acest punct de vedere, exemplul pe care l'a dat miniștrii de lucrări publice care au mutat pe inginerii ce făceau propagande electorale, a fost salutar, căci a oprit pe mulți să dea unor asemenea propagande un timp pe care trebuia să-l dea activității și culturii lor tehnice. De asemenea a fost salutară măsura, ca la cererea dela 29 Februarie de a se face noi liste de înaintări în Martie, s'a răspuns prin înaintarea după vechile liste pe ziua de 1 Martie. În fine s'a făcut bine că eroarea pozitivă pe care am semnalat o la început a fost rectificată prin un nou decret regal.

Inginerii cari își văd de meseria lor, trebuie să lucreze în aceeași direcțiune. Ei nu trebuie să uite că în procesul verbal de constituire al Societății politecnice este scris că scopul ei principal este *«Regenerarea Românilor prin Români»*. Ei trebuiesc să fie uniți, căci numai așa vor aduce servicii reale țării, după cum a spus colonelul *Dabija*, fostul ministru de lucrări publice, sub care s'a recunoscut Societatea noastră ca fiind de utilitate publică :

«Bine condusă și dacă inginerii, din toate ramurile care o compun vor persevera să fie uniți și să aducă pentru atingerea unui scop comun contingentul cunoștinței și experienței Domniilor lor, Societatea Politehnică va face negreșit servicii reale țării și va merita onoarea ce i-a făcut Majestatea sa, acordându-i titlul de Instituțiune de Utilitate politică».

Cu logica care nu creiază, cu politica care desmembrează, tehnica nu poate să construiască; cu ele se va dărîma și ceia ce s'a clădit pînă acum în corpul tehnic; cu ele *vorba va lua locul muncii*, chioșchiurile de ziare, locul bibliotecilor tehnice.

«Marea calitate a legilor engleze» spune Chamberlain *«este că ele nu sunt logice»*. Se știe că adevărata logică în asemenea chestiuni este istoria și necesitățile și acestea nu se poate deduce; și că

pentru a face legi mai bune, trebuie mai întâiu să avem societăți mai bune. Prin intrigi și lipsă de camaraderie se ajunge la moli-ciune, la indolență, la protecție. Această stare de lucruri a început deja să se ivească pe ici pe colo și amenință să devină îngrijitoare. Proiectul de lege depus la 29 Februarie 1912 este o confirmare puternică a acestei stări de lucruri; el a fost fulgerul care a luminat puțin obscuritatea în care se găseau unele frământări puternice ale unor ingineri porniți spre politică; el a dat la iveală pe admiratorii proverbului italian: «*din ori ce bloc de piatră se poate scoate o statuie frumoasă, dacă ai pe cine pune să o scoată*».

Noi însă, care am luptat contra uzurpării titlului de inginer, contra clevitorilor corpului tehnic și contra streinilor care urmăreau discreditarea acestui corp, vom lupta și contra acelor admiratori spunându-le: *Nu ne trebuie conducători de piatră, nu ne trebuie statui în capul serviciilor tehnice; ne trebuie oameni care să facă construcțiuni, căi de comunicațiune, industrii; care să facă lucrări mari și monumente neperitoare; care să înalțe fala tehnică a României. Căci atunci va veni și rindul artiștilor ca să facă din piatră, busturi cu care să se împodobească instituțiunile noastre tehnice sau statui care să stea impunătoare generațiilor viitoare, pe piețele publice. Drumul acesta a fost deschis de Gheorghe Duca; datoria corpului tehnic este de a-l întreține și a-l prelungi nu numai în țară, dar și peste hotare. Și pentru aceasta trebuie tehnică în țară, iar nu politică în birourile tehnice.*
